

Talanis meklē jaunus veidus

Režisora Zariņa otrs es

Skatuves māksliniekiem trimdas maize visgrūtāk pelnāma. Latviešu aktieris, palicis bez publikas un bez skatuves, ir pakļauts visnēzīgākam ikdienas darbam, kam ar viņa talantu un mākslas tieksmēm nav nekāda sakara.

Tomēr trūkums un bezcerība kādreiz dzemdē cikdenus tikumus un raissa izdomu, lai aizpildītu svešniecības tukšumu. Mūsu ievērojamais režisors un skatuves mākslas pēdējais Jānis Zariņš šajā ziņā kā viens no pirma-

jiem ir atradis laimīgu izeju — no skatuves viņš atkal atgriezies pie jaunības mīlestības, pie krāsām. Gleznotāja un krāsu mākslinieka tieksmes ir atradušas jaunu izpausmes un pie-

lietošanas veidu, un šodien Jānis Zariņš spēj ieliksmināt un apburt savām tautisko rakstu kompozīcijām ne vien lajus, bet arī visizmeklētākās gaumes gurmanus. Jānis Zariņš tur-

klāt spējis tālāk vēl soli — viņš pieķēries pie savu zīmējumu un rakstu kompozīciju īstenošanas audumos.

Visai šai pārskološanās akcijai sākums ir zināmā mērā laimīga nejaušība. Augustdorfa baraku nometnē latviešu audējas darina latviskas segas un spilvenus. Zariņu ģimenei arī saglabājušies daži adījumu gabali, kas izceļojot būtu „jānolikvidē”. Jānis Zariņš ar kundzi Martu nolēma adījumus izārdīt, pārkrāsot un tā sagādāt izejmateriālu tautiskai segai.

Krāsojot vilnu, kādreizējais Karņņas mākslas skolas audzēknis, kas savā laikā sācis savas mākslinieka gaitas kopā ar Toni, Karaku un Libertu, atkal jūtas kā zivs ūdenī. Toni neapmierina. Viņš jauc krāsas un maīsa, rīkojas pie katla kā īsts alķīmiķis, kamēr patiešām laukā uz veļas virves žaudēšanai var izkārt dzijas tādos toņos un tādās krāsu gammās, ka garāmgājēji izbrīnā apētāja. Bet tas ir tikai iesākuma sākums.

Audēju parastie raksti Jāni Zariņu neapmierina. Viņš sēžas pats pie galda un līmē uz papīra dzīparu pie dzīpara, dziju pie dzijas, lai radītu segai metu pēc paša gaumes un patīkas. Kad beidzot šis raksts kļūst īstenojama un pacietīga audēja beigusi skatīt sitienus un iekšaudu krāsas, Jānis Zariņš ir ārkārtīgi greznas, krāsu bagātas un tajā pašā laikā noskaņotas segas īpašnieks.

Maz pamazām nāk pasūtījumi. Greznie audumi iekārdina dažu labu trimdnieku, kas grib papemt līdz kādu tautiskā raksta lausku uz tālējām aizjūras zemēm.

Pēdīgi Jānis Zariņš redz, ka arī aušanas māksla nav neapgūstama. Sēžot pie aužamiem stāviem un korigējot audēju, lai raksts un krāsas būtu pareizas attiecībās, viņš jūtas iesaldīts aušanas noslēpumos. Nākošais solis jau ir paša uzņemts, nītiņš un auets spilvens, kas darba kvalitātes ziņā jau var sacensties ar veca pieredzējuša audēja darbu.

Tagad Zariņam amats ir rokā. Viņš ir atradis ne vien gultni, kur novadīt savas jaunradīšanas tieksmes un izpaust savu krāsu prieku, bet līcis sev pamatus arī jaunai eksistencei. Izceļojot uz Angliju, Jānis Zariņš gan ved līdz aužamos stāvus ar visām ķemēm un atspolēm. Viens latviešu mākslinieks ar to ir saglābis savu talantu no bojā ejas bezdarbībā, un latviešu rakstu un audumu cienītājiem būs dota reta izdevība iegādāties patiešām augstvērtīgus, gaumīgus un krāsu bagātus audumus, kam piemīt ne vien laicīga, bet arī pārlaicīga vērtība.

P. Algars